

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

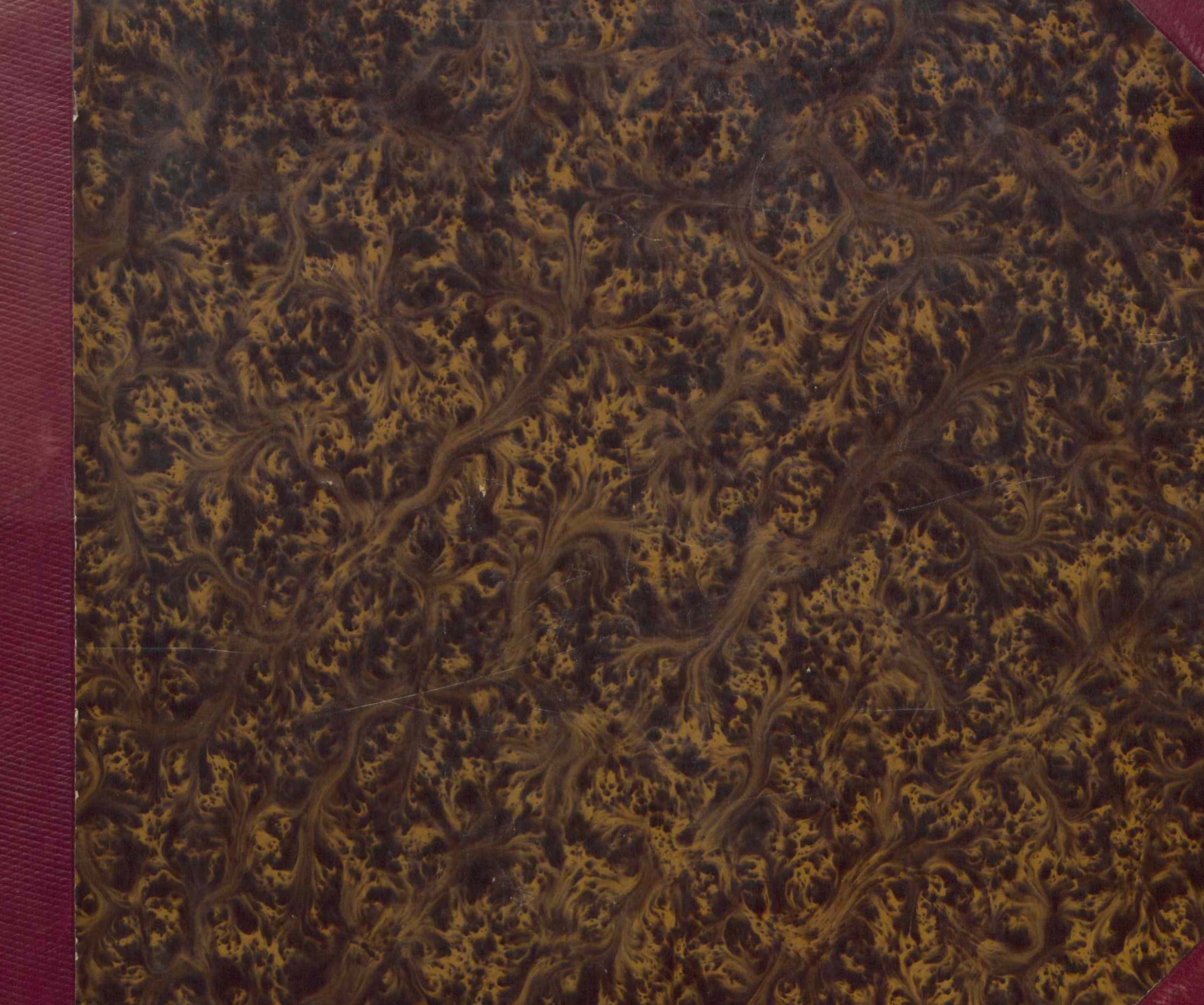
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Udvalgt af Torsted Grove 1874

C. A. Forstæl Emdes

1874 Tegnet & Kuttet af H. H. H. H.

TORSTEDLUND

i Jylland.

TORSTEDLUND

i Jylland.

Omtrent 3 Mile syd-sydøst for Ribe og 3 Mile nord-nordvest for Hobro ligger Herregaarden Torstedlund eller Thorstedlund i Aalborg Amt, Hornum Herred og Aarøstrup eller Aarbedstrup Sogn. Gaarden, der har en smul Beliggenhed ved de den tilhørende udstrakte Stove, var allerede et Herresæde henimod Slutningen af det 14de Hundrebaar, og dens Ejere hørte i en lang Aarrække til den gamle danske Wit Biffert. Den første af denne Wit, der nævnes til Torstedlund, hed Jon Biffertsen; men han omtales ikkun i et Dokument af 1487, udstædt af hans Sønnesøn af samme Navn. Han var maaske den første Ejer af Torstedlund som Herregaard. Hans Søn Biffert Jonsen omtales i Septbr. 1479 i en Landstingsdom, udstædt i Viborg af Landsdommeren Oluf Mortensen Gjersting, Kantoren Mester Kjeld, Ridder Erik Erikfen og flere, som den, der havde bygget Torstedbro Vandmølle, og der siges, at han og hans Søn Jon Biffertsen havde ejet den ukæret i en Tid af 50 Aar. Denne hans Søn fik i Juni 1448 Forleningsbrev paa Vor Frue Klosters (i Aalborg) Gods, Karorp Mark og Karorp Stov (Karuplund i Nørlands og Torstedlunds Stoves vestlige Del) paa Riostid for 1 Pund Kronns Afgift om Aaret, hvilket Brev er udstædt af Biskop Thorlaf i Viborg, Prioren Peder Winter og Priorinden Mette Pedersdatter og det hele Konvent i Klosteret. 1454 overlob Kronens Bonde Mikkel Venfen i Haverølev til Jon Biffertsen for 12 Mark Landgangspenge sin Jord i Dybelstrup (et Aar imellem Nørlund og Torstedlund) norden for Vejen, 2 Gaarbes Eje, i en Tid af 14 Aar til Leje, hvorefter Gebst igjen skulde salde tilbage til sin uden Penges Betaling; senere fik Jon Biffertsen Skjøde paa denne Jord imod at afstaa 1 Bondeggaard i Nøsum. 3 April Maaned 1455 lod Lars Biffertsen optage et Wibne paa Hornum Herreds Ting, at Jon Biffertsen i tre samfælde Ting havde ladet læse sin Aulomst til alt det Gods, som tilhørte ham i Hven Torsted og paa 2 Gaarde i Aarbedstrup, og da ingen kunde gjøre bedre Krav derpaa, tilkendte Herredsfogeden og menige Tingsvidner ham Ret til at gjøre sin Lavhævd paa dette Gods, hvilket han saa og gjorde med Riddermændemænd og Bønder. Syv Aar senere bød han lovlig Lavhævd til tre samfælde Ting paa sin Gaard Torstedlund, som hans Fader havde haft i Bæрге, før han fik den, „og da samt

Fogeden og Menigheben fornævnte Jon Biffertsen til sin Lavhævd“, hvilket han saa gjorde med Riddermændemænd og Torbejere, saaledes at ingen havde Del eller Fællig med ham i Gaardens og Godsens Tilfælligende undtagen Aarøstrup Kirke; den svor han ej bort, og ej heller kjendte han sig til, „at hun havde nogen Del med hannem; men kan det findes med Sandhed, at Kirken haver nogen Del med hannem, da vil han gjøre hende lige derfor.“ 3 Aaret 1463 maaefliste han med Oluf Povelsen, Præst og Prior i Vor Frue Kloster i Aalborg, og fik da af Klosteret Karup Mark og Lund, hvorpaa han tidligere havde faaet Forleningsbrev, for 1 Gaard i Hornum Herred, Beggerby Sogn, Hjeds By. Med en af sine Naboer, Ludvig Marst Munk paa Nørlund, kom han i Strid om en Grund ved en Gaard i hans Eнемærke „Vintønden“, en liden Dal med et Vandløb, der dauner Stjeldet imellem Nørlands og Torstedlunds Stove; denne Grund havde Jon Biffertsen haft ulast og ukæret 40 Aar, og han fik berom det attraaede Wibneslyrd af Hornum Herreds Ting i December 1478. Her omtales første Gang en Strid med Nørlands Ejer; senere forekommer sligt meget ofte. De i hine Tider saa almindelige Trætter om Markfællig vare især hyppige imellem Ejerne af disse to Herregaarde; Striden var i sig selv som oftest høist ubetydelig, og i Almindelighed gik den af Ejerne, der var Medlem af Rigsrådet, af med Sejeren. 3 Maj 1489 stabsfæstede Kong Hans et Wibne af Viborg Landsting, udstædt 1485, i Følge hvilket Kronen, Jon Biffertsen og Ludvig Marst hver ejede en Trebiedel af Vesterby Mark (Haverølev Sogn). Jon Biffertsen havde Torstedlund i en lang Aarrække, vist nok over 50 Aar; han døde maaske først 1493. 3 December b. A. lod hans Søn Mattis Jonsen gjøre et Sandemændstog imellem Torsted Sogn og Nodsted Mark (Sønberup Sogn).

3 Maj 1495 foretoges Stiftet efter Jon Biffertsen imellem hans Enke fru Kirften Christiernsdatter, hendes Døtres Mand Niels Eskildsen i Hilsøhede, der førte Witten Galks Baanden, og Markvard Suel i Bøtmark, og hendes Søner Mogens Sønfen og Mattis Jonsen om alt Aarve-, Skjøbe- og Pantegods, Møllegods, Læs og Jord og andre Bopendinge, som Jon Biffertsen havde efterladt. Mattis Jonsen fik da udlagt som sin Broderlob: Torstedlund, Torsted Mølle, Kragelund i Haverølev

TORSTEDLUND

i Jylland.

Sogn, som tidligere havde hørt til Støvringgaard, Dhyvelstrup, Karuplunde, 8 Gaarde i Torsteb, 2 Gaarde i Bravlstrup, Sønderup Sogn, 1 Gaard i Lyngsø, Beggerby Sogn, 1 Gaard i Høverslev Sogn og By og 3 Huse i Ribe By, som hvert hvede en Hjerbing Silb. Nærværende ved dette Skifte vare Biskop Niels Glob i Viborg, Lars Biffertsen i Rødstup o. s. s. A. pantfattede Mattis Jonsen til Biskop Niels Glob 1 Gaard i Lyngsø, og 1501 kjøbde han til Biskop Niels Friis 2 Gaarde i denne By. Mattis Jonsen, der var gift med Fru Ene Jensdatter Seefeld, havde forlagt denne Verden i Septbr. 1507; da fik hans Enke paa sine Børns Begne ved Mageskifte 1 Gaard i Lyngsø. I August 1512 vedkjendte hans Søn Palle Madsen sig at have faaet fuldt Beberlag af sine Brødre og Medarvinge Jon og Mattis Madsen for al den Del og Ret, der havde tilfaldet ham efter Faderen, og han gav nu Alfald paa videre Skvad. I Februar 1514 udstæbte Fru Ene af Stubdrup (Aarøstrup Sogn), Mattis Jonsens Enke, Skjøde til Uheldsmanden Jens Thomsen paa 1 Gaard i Torsteb, som sklybte 3 Ørter Korn og 2 Pund Smør med anden Smaarebhel, til Beberlag for en Gaard, han tidligere havde udlagt til andre paa hendes Begne.

Jon Madsen, der arvede Torstedlund efter sin Fader, var mindreaarig ved hans Død og endnu nogle Aar derefter. Hans og hans Søskendes Børge var Morbroderen Niels Jensen Seefeld til Refsnæs (Komdrup Sogn, Høllum Herred), der 1517 paa sine Søsterbørns Begne havde en Retsfag med Hr. Peder Lykke til Hverringe om Halsølen af Torstedbro Mølle og Gaarden Brogaard, som Ludvig Marff (Munk) havde solgt ham sin Ret til; denne sidste havde paastaet, at det var hans Arvegods. Niels Jensen og Gaard havde været i Mattis Jonsens Forældres Børge, og at Gaarden hed Krægelund og ikke Brogaard. Disse Brede og Tingvidner kendtes ved Magt, og det omstridte Gods tilkomtes Jon Madsen og hans Søstene. I Aaret 1519 var Jon Madsen myndig; thi da udlagde han en Del Skod til sin Broder Lars Biffert i Steden for anden Skov, han havde haft i Brug, og Gaard Herreds Ting om, at Sandemænd havde gjort Markeskjel imellem hans Hovedgaards Mark og Torsted By's Mark. Da han 1530 havde en Retsfag paa Hornum Herreds Ting, lod han i Juli Maaned optage et Tingsvidne om, at han laa paa sin Skjefeng og ikke kunde svare for sig, førend han atter blev karff. Med sine Naboer havde han ofte Strid om sin Gaards Tilliggende, saaledes 1532 med Bonden Claus Jensen i Høverslev om et øde Byggesed Mørr-Dhyvelstrup, om hvilket Bonden paastod, at en Trebiedel deraf 1478 havde været tilskjødet hans Fader; men ved at fremlægge det tidligere om-

talte Mageskiftet (af 1476) fik Jon Madsen Byggesedlet sig tilskjendt, og saumme Udfald havde Striden igjen i Aaret 1537. Hr. Peder Lykke havde som Ejer af Rørlund 1532 svataget sin Nabo Sønder-Dhyvelstrup og med Magt forholbt ham det; herover kærede Ebbe Persen i Torsteb paa Mads Jonsens Begne paa Lars Herreds Ting, og 1534 gjentoges dette Kæremaal; men „da vare der nogle Mænd, som det forvende, saa han kunde det ikke fange paa nogen Maade.“ For en Tid fik disse Herremænd andet at tage vare end at strides om Markeskjel og sine Goders Størrelse, efterom Skipper Klement og de jyske Bønder netop i Aaret 1534 afbrøndte baade Torstedlund og Rørlund. Jon Madsen maatte da forlade baade Gaard og Gods; Aaret efter kom han tilbage, og henimod Vinterens Ende dette Aar udstæbtes et Tingsvidne af Lukas Krabbe til Vestsøgaard, Søren Munk og Niels Persen, at de havde været paa Torstedlund, da tre Dannemænd havde udsagt, at det var dem bitterligt, at to Mænd havde været i Bravlstrup i en Bondes Gaard og der taget 4 Ørtyer, som Jon Madsen havde givet til sine Tjenere at gjemme, den Gang man bred ham fra Gaard og Gods. At Almuen tog haardt paa Jon Madsen og andre Herremænd, da den fik Magten, kan man ikke undres over; thi mange af dem havde handlet ilde med Almuen. Saaledes fik i Aaret 1535 Povul Kemmesnider i Randers hos den udsalgte Konge Christian den tredje Stævning over Jon Madsen for noget Gods, hans Sønd havde taget fra Kemmesniderens Folk; Sønden havde desuden slaaet denne Mand „neder under sig“. Kort efter stævnebe Jes Persen i Hjelbrød ham for noget Gods, Herremændene havde taget fra ham, og fordi han havde slaaet Bondens Døre neber; næste Dag stude Jon Madsen besaarsfag møde i Metten. Et Par Aar senere fik han en Stævning fra Peder Lavridsen for noget Kød, han havde taget fra denne. Disse Sager hindrede ham imidlertid ikke i selv at arbejde tagen til Voldgiftsmænd i andre Trætter. I Aaret 1536 fik han saalunde kongeligt Raad om at stille tillige med Gabriel Gyldenstjerne til Røstrup o. s. s. paabønne en Sag imellem Erik Høg til Klavrupgaard (Klavrup Sogn, Høllum Herred) og tre Bønder i Vestrup (Vonsild Sogn, Høllum Herred), der efter hans Paastand havde ganget over Markeskjel og med Urette taget nogen Jord fra hans Gaard Mølststrup eller Møllstrup. De stude tage Sandemænd til sig, under søge Sagen og ride Markeskjel imellem Karup og Vestrup Mark. Ogsaa senere fik han lignende Sager at afgjøre, saaledes 1547. Hans Søster Kirsten Madsdatter havde tillige med en anden af hans Søstre været Klosterjomfru i Ø Kloster (nu Herregaarden Øholm), og deres Fader havde givet 2 Gaarde i Bravlstrup for deres Optagelse i Klosteret. Somfru Kirsten sølte imidlertid senere ingen Lyft til den enlige Stand og foretrak at gifte sig med

TORSTEDLUND

i Jylland.

en Borger i Hjørring Solum Bartstær. Denne Skjæbde i April 1537 til Jon Madsen af den Lob og Del, der kunde tilfalde hans Hustru i hine to Gaarde; hvis Gaardene skulde fravindes den ny Ejer i nogen Rettergang, da lovebe Solum Bartstær at udrede 80 Mark i danske Penge i Steben. I Aaret 1540 omtales atter Retstræten imellem Jon Madsen og Nørlands Ejere om „Halvdelen af Vintønden og om Sønder-Dyvelstrup med meget mere, som er Stov og Kær“, hvilket Jon Madsen paastod, at Hr. Peder Lykke i sin Tid havde frataget ham; Hr. Peder's Arvinge havde siden forholdt ham den Ejendom. Om dette hans Kæremaal optoges der et Tingvidne paa Mars Herreds Ting. 1544 optoges der et Tingvidne, at Jon Madsen havde faaet et fuldt Stokkenavn af 24 Dannemænd om, „at han og hans Død har staaet her til Mars Herreds Ting hvert Snapsting, siden han først tog Torstedlund, og givet Laft og Kære paa Sønder-Dyvelstrup og halv Vintønden og et Stykke Stov sønden ved Dyvelstrup Vad paa den østre Side og vester paa, til det gamle Skjel vedtager.“ Fru Karene 1545, 1546, 1548 og 1549 hoveds lignende Tingvidner. I August sidst nævnte Aar optoges ogsaa et Tingvidne paa Aarestrup Kirkegaard af tolv Dannemænd, hvilke vidnede, at den Gang Jon Madsen var kommen tilbage til Torstedlund, efter at hans Gaard var afbrændt, byggede han sig et lidet Hus, hvori han gjemte sine Ting; men kort Tid efter gif dette Hus op i Luer en Dødsbag, og Sønderdøgen derpaa lærde Jon Madsen haardelig over, at nogle af hans Papirer, der løde paa hans Gods og Ejendom, da være brændte for ham. Mirer langvarig og indviklet var denne Strid, og den gjensidige Uvillie forøgedes, da Fru Kristine Lykke til Nørlund i Aaret 1552 lod en Del af Jon Madsens Korn og Hø affikere med Kær. Jon Madsen lod otte Mænd slyne den ham tilføjede Skade og stævnebe hende for Hærværk; paa Viborg Lands-ting forligte Landsdommerne Axel Juel og Herman Steel dem saalunde, at Sagen skulde staa naagjort hen, intil de gode Mænd, der af Kongen vare udnævnte, havde dømt om Grændsfejlet. Hvis det da viste sig, at Marken tilhørte Jon Madsen, skulde denne have Ret til at gjenoptage Sagen. Jon Madsen gav derpaa 1553, efter at have ladet opkræve Sandemænd af Mars Herreds Ting til at udsi det gamle Sandemændstog imellem Sønder-Dyvelstrup Mark og Nørlund Mark, sine Folk det Paalæg at bortføre alt Korn og Hø fra den omstridte Mark. Desaarfag lod nu Fru Kristine Lykke sin Nabos Folk tiltale for Ran; de havde bortført 108 Læs Rug fra Nørlands Mark og ladet opbede (afgræsse) hendes Enge og „voldbrevet“ hendes Mark. Kongen udnævnte da Hr. Dtte Krumpen til Højbygaard (paa Raaland), Lensmand paa Hals, Erik Krabbe til Væstrup, Niels Lange til Rærgaard, Holger Rosenfrands til Voller, Erik Skram til Tjelle, Axel Juel til

Billestrup og Anders Christensen (Sandberg) til Kvelstrup til at paaskende denne og lignende Trætter imellem Jon Madsen og Fru Kristine. Ved en Dom strax efter Nytaar 1553 havde Jon Madsen faaet sig tilkjendt Ret til Sønder-Dyvelstrup og til hele Vintønden; men for Herredagen i Kjøbenhavn gjorde Hr. Jørgen Lykke Indsigelse herimod paa sin Søsters Vegne. Han havde nemlig fundet en Dom af Christiern den første fra Aaret 1478 i Striden imellem Jon Biffertsen og Hr. Ludvig Marff, hvorved et Sandemændstog, den første havde ladet gjøre paa nogen Jord paa Dyvelstrup Mark og Nørlund Mark sønden til Vintønden, kjendtes ugyldigt, fordi Hr. Ludvig Marff den Gang var fraværende i Kongens Tjeneste. Hr. Jørgen Lykke udtalte nu, at Jon Madsens Sandemændsbrev, ved hvilket han i Nyborg havde vundet Sagen, maatte være fra den samme Tid og ligeledes magtelsøst, og æstede derfor, at det skulde fremlægges for Retten, da Dømmen istun løb; saa længe det stod ved Magt. Den af Kong Christiern fældede Dom saavde imidlertid Segl, hvisaarfag Jon Madsen gjorde Indsigelse imod dens Gyldighed. End videre forstalte han, at i sidst forlebbe Krigstid havde en Thy, som var Bertel Hørby's i Vesterris (Tøstrup Sogn, Rinds Herred) Plovmand, kaldt sig Peder Andersen og jagde sig at være en af Skipper Clements Mænd, hugget sønder hans Skab i Bravds-strup og ubtaget hans Breve, hvoraf Thyen kastede en Del i Iken, borttog og ødelagde en anden Del, hvorefter Jon Madsens gamle Sandemændsbrev, hvilket han af den Grund nu ikke kunde fremlægge. Den Thy havde han ladet henge i Aalborg for sig Daad. Den 20de Juni fældedes der Herredagdom saalunde, at Kong Christierns Brev ikke kunde komme Jon Madsen til Skade, efterføm det var uden Segl; derimod skulde denne inden 5 Ugers Forløb paa Hornum Herreds Ting fremlægge det gamle Sandemændsbrev; kunde han det ikke, da skulde han selv tøjte med gode Riddermændsmænd ebelig vidne, at han havde haft dette Brev, og at det var frakommet ham i den sidste Krig uden hans Minde, Billie og Samtykke. Aaret efter toge de udnævnte gode Mænd sig for at undersege denne Trætte og enten at forligte de stridende eller og dømmte dem imellem. De forligte da Sagen saalunde, at de enedes om at affætte Skjellet, efterføm de ikke kunde finde Brede i de mange Kongebreve, Ravhøder og Tingvidner, af hvilke det ene Brev lige var inod det andet. Skjellet imellem Herregaardene Torstedlund og Nørlund affatte de fra Sortemoose vester ud til Vintønden, ned ad denne midtstrøms til Jon Madsens gamle Humlegaard, sønden om den til dens vestre Ende, derfra imod Nord og til de gamle Skjellene, langs disse til Dyvelstrup Vad, derfra imod Vest til det Dige, hvor Haverødes Mark tog ved; alt det, der laa nord for dette Skjel, tilbødtes Jon Madsen, hvad der laa syd for, til-

TORSTEDLUND

i Jylland.

bømtes Fru Kirstine Lykke. Nogle Maaneber i Forvejen havde Jon Madsen paa Mars Herreds Ting tre Gange køret over, at Fru Kirstine havde „voldbrevet“ tre Marker for ham, nemlig selve Torstedlund Mark, Nørre- og Sønder-Dyvelstrup Mark, og han forsbød hende nu at benytte dem til Færdift eller paa nogen anden Maade. Med Iver Lykke til Buderupholm havde Jon Madsen ogsaa Strid om et Markesjæl, denne havde ladet gjøre imellem Torsted Mark og Nøstebgaards Mark og om et Byggesleb, han havde ladet sætte i Heben vesten og sønden over „Bibevaddet“. I Marts 1550 afgjordes denne Sag ved et Ridsmandsbrev, der udstædtes af Erik Krabbe til Bustrup, Albret Skeel til Nøsteb, Hartvig Thomsen Suel til Palsgaard, Just Høg til Bang, Anders Christensen til Kuelstrup, Christoffer Lunge til Odboen o. fl. De fik de stridende saaledes forligte, at Sandemændtoget skulde være magtesløst, og Sandemændene optog de Skjefstene, de havde sat. Iver Lykke og hans Arvinge skulde have Ret til Byngskæt, Løvegravning og Færdift med Fæ og Kvæg af Nøstebgaard sønder og nord imellem Sulbrup Mark og Torsted Mark og øster ud over Heben og ind i Ulskær; dog maatte Heste ikke drives fra Nøstebgaard ind i Ulskær, og ved sig Drift skulde Torsted Bye Korn og Enger skaaes, som det sig borde. Det Byggesleb, Jon Madsen havde sat i Heben vesten og sønden for Bibevaddet (nu Faldagergaard), skulde han beholde med den Jord, som da var opbrudt, og ligeledes de Enger, der vare ryddede ved dette Sted; men han maatte ikke forege eller forbedre det paa nogen Maade, og dels Jord skulde indhegnes for ikke at hindre den fri Færdift fra Nøstebgaard ind i Ulskær. Endnu den 8de Juli 1560 fik Jon Madsen et Tingsvidne af Hornum Herreds Ting, at han havde ladet tage et Synsvidne i Dyvelstrup Kær sønden til Dyvelstrup Bø om en Ørøst, Fru Kirstine Lykke havde ladet kaste, og at man da havde set, hvorlunde der fra denne Ørøst og nord efter var laaet 40 Favne i Bredden og 17 Favne i Længden, og at der var bjærget Fæ, høilet da var baaret op paa Fru Kirstines Grund, skjøndt det hørte til Nørre-Dyvelstrup Mark, saa længe som de Breve, Jon Madsen havde derpaa, lode ved Magt. Fire Aar tidligere havde han ladet tage et lignende Synsvidne om en Ørøst, Fru Kirstine havde kastet op imod hans Humlehøve, hvorved Binstønder-Vækken var fornillet fra sit gamle Bø. Jon Madsen, hvis Bustrup Fru Anne Krabbe havde forladt denne Verden 1554, døde i Aaret 1560.

Søns Søn Niels Jonsen arvede Torstedlund. Allerede 1561 havde han Retsfoged paa Hornum Herreds Ting. Han lod nemlig optage et Tingsvidne om nogle Mænd, der havde sisset i Torstedbros Møllebæm baade Val, Skaller og andre Bisk, og fort efter et andet Tingsvidne om, at han havde taget Synsmænd, som viduede, at der i Torstedlund Skov „ilde og stemmelig“

var hugget mange Ege, Bøge og Birke træer. Til at høre dette Vidne var hans Frænde Albret Maltens (Wiffert) til Albæk indstævnet. Som Følge af denne Strid foretoges der f. A. et Ridsmandsbog for at sætte Skovsjel imellem Torstedlund og Aarestrup Skov, efter Albret Maltensens Ønske. Ridsmandene vare Morten Svendsen (Krabbe) til Vosnæsgaard, Jørgen Vernekov til Kjellerup, Anders Pederfen (Galt) til Birkefeldt o. fl. Albret Maltensens Tjener (Vonde) i Aarestrup skjedtes for at have hugget i Torstedlund Skov; men i Følge de fremlagte Vidnesbyrd og Afkomstbreve skjønedes ikke rettere, end at han havde hugget paa sin Husbondes egen Grund. Niels Jonsen lod gjøre Indsigelse imod Sagens Fremme, eftersom Kongen havde paalagt Hr. Erik Krabbe, og flere gode Mænd at granske Sagen. Striden om Dyvelstrup fornyedes af Niels Jonsen, i det han i Juli 1563 lod optræde Sandemænd i Mars Herred til at udsiø bet gamle Markesjæl omkring denne Mark og til at oprejse de gamle Skjefstene, der havde nedfaldet eller vare borttagne, ligesom han og lod optage et Tingsvidne om en Ørøst, Christoffer Urne, Ejer af Nørlund, havde ladet kaste ind i Marken. Ogsaa om en Del af Torstedlund Mark, der laa i Haversted Sogn, havde Niels Jonsen Strid med Nørlands Ejer, og 1569 fik han et Tingsvidne, at hans Høvedegaards Mark, Ager og Eng laa baade i Aarestrup og i Haversted Sogn, og at der paa den Ager og Eng, som laa i Haversted Sogn, aldrig i Mandts Minde havde været nogen Bygning uden en Lae, sem hans Faber havde opført der. Efter Fru Kirstine Lykkes Død kærede Niels Jonsen i Aaret 1572 paa Mars Herreds Ting, at hendes Arvinge forholde ham Sønder-Dyvelstrup og Faldelen af Binstønden med et Skjefle Skov sønden for og køret vesten derved imod gamle Afkomstbreve og Domme. Det næste Aar lod han i Januar derom optage et Tingsvidne, og i Juli lod han tillige Synsmænd til at granske et Skjefle Eng og nogen Voghvede ved Dyvelstrup Bø. Engen var slagen, høet afført, og Voghvedene meget ødt og nebraadt af Fæ og Svin, Gøder og Faar, hvorved der var gjort megen Skade. Denne Strid vedvarede i det mindste til 1584. Ved Magestifter samlede Niels Jonsen meget af Torstedlunds Bøndergods. Saaledes fik han 1567—69 4 Gaarde og 1 Bøsteb i Haversted Sogn og By, 1 Gaard i Vestby og 5 Gaarde i Aarestrup af Bjørn Raas til Staarupgaard imod at afflaa andet Gods i Fjends og Nørvang Herreder. Af Domkapitlet i Viborg fik han 2 af Viborg Hospitals Gaarde i Brøstebøstrop imod 1 Gaard i Galling Herred og 1 Gaard i Hjerm Herred. Ved Magestifter med Kronen fik han 1578 og 1579 noget Gods i Tøtterup, Sønderup Sogn, og Raalibøgaard og Nørup Mark i Skibshøj Sogn. Fra 1573 til 1583 var Niels Jonsen Spødsmand paa Hald Slot. Ogsaa var han en af de Herremænd, der 1581

TORSTEDLUND

i Jylland.

fit kongeligt Paabud om at syne Mariager Klosters Skove, som Lensmaanden Hr. Jørgen Lykke flyktes for at have ladet forbygge. Retsfager havde Niels Jonsen, saa længe han levede. Saaleeds havde han til Landstinget i Viborg 1595 indskrævet Herredsfogeden i Hornum Herred, fordi denne havde tilstædet Sandemænd at gjøre Markesjæl imellem Bravøstrup, Gammelholm Gaard (i Sønderup Sogn), Tøtterup og Sønderup, Hønt Niels Jonsen ikke fandt det lovligt at være, eftersom han ikke havde faaet Varfæl om, hvilken Dag eller Tid Sandemændstoget skulde finde Sted. Ikke mange Uger derefter var Niels Jonsen død. Han var født paa Torstedlund 1532 og gif, efter at have faaet nogen Undervisning af Mester Niels i Sobro, en Tid i Kalborg Skole. Da han her havde „lært sin Katekismus“, kom han i Tjeneste som Dreng (Page) først hos Landsdommeren Jens Mogensen (Hvide) til Sindinggaard, derpaa hos Toer Krabbe til Østergaard og tilsidt hos Kansleren Johan Friis til Høvelager, der efter nogle Aars Forløb gjorde ham „værjægtig“ (godkjendte ham som Kirkemand). Kansleren forlob ham, da han drog hjem for at overtage sin fæderne Gaard. I Syvaarskrigen deltog han med Folk og Heste. Efter at have været Lensmand paa Halb boede han paa Torstedlund indtil sin Dødsdag den 26de Juni 1595. I Rigsræbikenen over ham roses han for Gudsfægt, Gavnilshed imod fattige og Omgangsnelighed imod alle.

Da han aldrig havde giftet sig, tilfaldt Torstedlund Eften Krabbe. Niels Jonsens Heder Fru Anne Krabbe var en Datter af Mikkel Krabbe til Tanderup (i Thy) og Besløgsgaard (i Vester-Han Herred) og Fru Maren Munk. Hendes Broder Kjeld Krabbe til Nebel var gift med Fru Susanne Lykke, der var Enke 1554 og endnu levede 1592. Deres Søn Niels Krabbe til Besløgsgaard arvede Torstedlund efter Niels Jonsens Død. Den 24de Oktober 1595 havde han overtaget Gaarden og fik da af sine Medarvinge Skjøde paa et Bol i Haverølev By. 1604 lod han paa Aars Herreds Ting optage et Tingsvidne om, at han paa egne og sine Søstres Begne forbyd enhver at komme nogensteds paa Dypelstrup Mark eller Risgaard Mark, saa vidt deres Ejendom straffe sig, med nogen Fædrift eller beslige, Egheden eller Jagen; hvis nogen derved fangede Slæde, skulde han have den til Hjemgærd. 1620 fik han af Axel Urne til Aarsmarks Skjøde paa 3 Gaarde i Aarsstrup By. I Januar 1623 affagdes der Landstingsbodem en Sag imellem Niels Krabbe og Gude Galbe til Nørlund om en Vej over Dypelstrup Bød, som Torstedlunds Ejere mer end 50 Aar i Forvejen havde ladet afsæde, og som nu Nørlunds Ejere gjorde Krav paa. Den sidst nævnte tabte Sagen. Niels Krabbe døde i Aaret 1626.

Efter ham arvede hans Søn Oregers Krabbe Torstedlund. Denne

Maad, der er den mærkeligste af alle Gaardens Ejere, fødtes den 12de Januar 1594 paa Besløgsgaard, fort for Faberen fit Torstedlund. Efter først at have haft en Lærer i Hjemmet kom han i Kalborg og siden i Viborg Skole; men allerede 1608, da han havde flydt sit 14de Aar, sendte hans Forældre ham til Ublaudet, hvor han opholdt sig sex Aar; han lagde da særdeles Vind paa ridderlige Døeser og paa Latin og levede Tungemaal, hooriblandt det italienste. 1614 kom han hjem og gjorde derpaa Tjeneste i Kancelliet indtil 1624, de to sidste Aar som øverste Sekretær. Med Heste og Folk tjente han derpaa i Krigen imod den tyske Keiser og blev 1627 Høvedsmænd paa Hisingaol Slot og kort efter Krigskommissær ved Militsen i Fyn, Nørre- og Sønderjylland. Med Jomfru Helvig Rud, Datter af Korfits Rud til Fuglsang og Fru Birgitte Rosenparre, troslovede han sig 1628, og den 30te September 1630 stod deres Bryllup i Odense; den unge Brud var født paa Hisingaol 1613. Deres Egtelab var fortoarigt, men rigt paa Børn. Imidlertid Oregers Krabbe 1638 var i Statens Tjeneste i Slesvig, døde hans Hustru den 24de Novbr. i Varfælseng med det syvende Barn; af de sex andre overlevede tre Døtre Faberen, og af disse var Fru Birgitte Krabbe gift med Oluf Rosenfrands til Egholm. Efter et kort Ophold i Hjemmet vendte Oregers Krabbe tilbage til Slesvig, hvor han med Omhu udførte det ham tilbete Høved vedkommende Militsen. 1639 ubnævntes han til Rigsgaard og Lensmand paa Riberhus, og s. A. gif han og Hr. Korfits Ulfeldt som Senemænd til England for at mægle imellem Karl den første og Skotterne, og 1641 var han i Statens Tjeneste i Rusland, i hvilket barbariske Land han havde mange Banfælgigheder at kæmpe med. En fort Tid vare han og Just Høg til Hørbøien som Danmarks Sendemænd i Denabrück Mæglere imellem Sverige og Keiseren; men Christian den fjerdes sørgelige Misundelse imod Broderriget og Benflab for Protestanternes Dødsfjende, den tyske Keiser, havde til Følge, at deres Underhandlinger ingentunde fremmede Freden, men derimod atter indvirkede Danmark i en ødelæggende Krig. Efter at have været Enkemand til 1644 troslovede Oregers Krabbe sig med Jomfru Dorte Daas, Datter af Hr. Klavs Daas til Raadstrup og Fru Ingeborg Parsberg. Deres Bryllup stod i Viborg den 1ste Februar 1646. Ridder blev han 1648, og 1650 betroedes ham det vigtige Embede som Statsholder over Norge og Høvedsmænd paa Aggershus Slot; i denne Stilling døde han den 20de December 1655. I Rigstalen, som Biskop H. Stochslet holdt over ham i Trefølgelighedskirken i Christiania den 1ste Februar 1656, stiller han ham som en „ærlig, forstandig, sandbrud og from Digens Mand, der effede Ret og Retfærdighed og af Hjærtet habede al Fælsfægt; hoad hans Tunge talede, det mente hans Hjærte; han foragtede aldrig nogen, men

TORSTEDLUND

i Jylland.

elste Gub og sin Næste af inderste Hjerte". Bispen giver ogsaa en smuk Skilbring af hans sidste Dage og af hans og hans Hustrus gjensidige Kjærlighed. Hvis man skal tro Folkesagnet om ham, har han i sin Afsærd imod Nørlands Ejere ikke altid været reiserdig; thi dette fortæller, at han og hans sidste Hustrus Sjæle ikke have No i Graven, saa at man endog kan høre dem sukke under en liden Bro eller Dæmning, der fører over Brintønden. Det er meget muligt, at Sagnet gjør dem Uret; maaste har han som Følge af sin Stilling i Samsundet kunnet skaffe sig Opvejning for den Fornættelse, Nørlands Ejere tilføren havde øvet imod Torstedlunds Ejere. Han var meget gavmild imod fattige i levende Live, og ved Torstedlund oprettede han et Hospital, hvortil han gav syv af sine bedste Bøndergaardene, og en Skole, som han tillagde 500 Rdr. Efter ham tilhørte Gaarden hans Enke Fru Dorte Daa indtil hendes Død 1675. Ligeform hendes Mand forgydede hun meget Bøndergødslet. 1672 lod hun paa sine Sønners Niels og Klavs Krabbes Vegne optage et Lingsvidne paa Hornum Herreds Ting, at ingen maatte jage eller slyde paa Torstedlunds Grund og Ejendom. — Ved hendes Død tilfaldt Torstedlund Sønnen Klavs Krabbe, hvis Hustru Fru Marie Sofie Bjelke var en Datter af Rigsamiralen Hr. Henrik Bjelke til Edelsø og Fru Edel Ulfeld. Han døde 1678 i en ung Alder, og ved at gifte sig med hans Enke blev Amiralen Hr. Christian Bjelke 1680 Ejer af Torstedlund. Han fik i April 1686 fri Virkeret til sine Gaarde Torstedlund og Albæk med tilliggende Gøder.

3 Aaret 1692 folgte han Torstedlund med 57 Gaarde, 3 Vol, 23 Huse og 1 Mølle til Rancelliraad Bernt Due til Krastrup, der var gift med Klavs Krabbes Søster Fru Lisbeth Krabbe. Amiralen døde 1694, og i Maris

d. A. udstæbte hans Enke Skjødet paa Gaardene. Bernt Due var død i Aaret 1703, og hans Sønnen Major Manderup Due til Krastrup og Kapitain, senere Major Albert Christoffer Due ejede derpaa Torstedlund i Forening; fra 1708 i det seneste forekommer den sidste nævnte som Enejer af denne Gaard. Han forgydede Bøndergødslet, men maatte i November 1724 gjøre Opbud, og i April 1725 udstæbtes Skjøde paa Gaarden til Generalmajor Christian Frederik v. Lemegau til Røstrup. Torstedlund hørte derefter under det af denne oprettede Stamhus indtil dets Opøsning 1811. Krigsraad R. Contrabsen købte senere Torstedlund og ejede Gaarden til sin Død 1837. To Aar derefter købte Regermester Schütte den, og ham tilfører den endnu. Han solgte Gaarden 1857 til Kammerjunker de Milius; men denne kunde ikke opfylde Kjøbekontrakten og maatte efter et Par Aars Forsøg atter aflaa Torstedlund til Schütte.

Borgegaarden udgjorde tidligere 3 sammenhængende Fløje. Det nuværende Stuehus er en grundmuret Bygning paa en Etage med hvalbeede Kjelbere og er opført af Schütte.

Torstedlunds Ager og Engs Hartkorn er 40 Tdr. 3 Epr. 2 Fdk. 1 Alb. Fladeindholdet er 459 Tdr. Land Ager, gode sankmuldebe Jerder med Udstagelse af Udmærken, der er skarpsandet og ufrugtbar, 247 Tdr. Land Eng, 83 Tdr. Land Mose og Kær, hvilket alt er slybstat for 37 Tdr. 5 Epr. 2 Fdk. 2 Alb. Ager og Engs Hartkorn. Stovene, der ere slybsatte for 5 Tdr. 7 Epr. 2 Fdk. 2 Alb. Stovslyd og 2 Tdr. 5 Epr. 3 Fdk. 2 Alb. Ager og Engs Hartkorn, udgjøre 1,500 Tdr. Land, Stovengene 27 Tdr. Land. Til Gaarden hører nu intet Bøndergøds.